TOIMETUS JA TALITUS:
Jõhwis, Rakwere tän. 7-a
Telefon 48.

Toimetaja kõnetunnid esmaspäewal, kolmapeäwal, neljapäewal ia laupäewal k 9—11

Kontor awatud kella 8—6.

Alutaguse Teataja

üksik number 5 senti.

TELLIMISE HIND:
1 kuu postiga . . . . 45 senti.
kuud „ . . . . 130 „
„ „ . . . . 250 „
1 aasta „ . . . 5 kr.

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid.

Ilmub kaks korda nädalas: kolmapäeva ja laupä va varahommikul.

Toimetaja kõnetunnid äripäevili kella 9-st — 2-ni päeval

Kuulutuse hinnad: 1 millim. 1 weerul kuulut. küljel 3 senti, lehe tekstis ja eesotsas 8 senti. Tööotsimise kuulutused poole hinnaga. Kuulutusi wõetakse wastu lehe ilmumise eelpäewal kuni kella 12.

№ 59. Jõhwis, kolmapäewal, 3. augustil 1932. a. IV aastakäik.

Kuustuhat külalist Püha pärlijõe orgudes.

Toila laulupäew õnnestus erakordselt hästi.

Pooltuhat lauljat ja sadakakskümmend orkestranti panid helama Soomelahe ranniku.

Möödunud laupäew ja pühapäew kujunesid kaunile Toilale erakordseiks peopäewiks. Neile päewile langes kolmekordne suursündmus— Toila maateaatri 50. a., laulukoori 70. a., muusikakoori 65. a. juubel ja Toila laulupäew. See kolmekordne juubel ning peopäew oli Toilasse kokkutoonud

määratumal hulgal rahwast

Wirumaalt ja Põhja-Eesti rannikult — Udriast, Walastest, Purtsest, Ontikast, Sakast j. m.

Samuti oli rohkesti kohal linlasi Rakwerest, Narwast ja isegi Tallinnast.

Kokku oli peolisi

Pühajõe kauneis orgudes 6000 inimest.

Lauljaid Wirumaa kooridest oli laululawal üle pooletuhande ja orkestrante 120 meest.

Aineliselt jättis laulupäew puhast tulu üle 100.000 sendi.

Ühel ajal laulupäewaga toimus Toilas ka ÜENÜ Wirumaa keskkorralduse algatusel II noorsoolaste suwipäew, milldst osa wõttis suurel hulgal Wiru noori.

Toila juubelipeod algasid laupäewa õhtul Toila maateaatri 50. a. juubelipidustustega kohalikus seltsimajas, kus oli korraldatud pidulik aktus ühes L. Koidula näidendi „Säärase mulgi" 3. w. ettekandega. See näidend kanti Toila teaatris ette ka pool aastasada tagasi — maateaatri loomispäiwil.

Waatamata taewast sahisewale wihmal, kogus seltsimajja juba kella ½10-ks õhtul suurel hulgal peolisi — terwitajaid, aukülalisi ja ümbruskonna rahwast. Kohal olid laupäewa õhtul ka juba Narwa noorsoolased ja ekskursioonid. Seltsimaja oli seest, kui ka wäljaspoolt

dekoreeritud rohelisega

— tamme ja wahtralehtedest pärgade ning wanikutega.

Awasõna järgi asus kõnetooli Eesti haridusliidu esindaja, hra G. Puu, kes pikemas peokõnes puudutas teaatri tähtsust rahwaharidustöös ja andis ühtlasi meie wanemale maateaatrile edasi soojemad õnnesoowid haridusliidult.

Sellejärgi pidas ülewaatliku kõne Toila seltsitegewuse arengust tänapäewa Toila agaram seltskonnategelane hra Kalju Otto.

Terwitusi töid hällilapsele G. Matto Narwa teaater „Wõitlejalt", A. Arry „Ilmariselt," J. Rimpel Tallinna Töölisteaatrilt, Meikop ÜENÜ keskjuhatuselt, U. Kullend „Põhja Kodult", L. Grandberg „Põhja Eestilt", W. Mustel „Alutaguse Teatajalt", prl. Roosa Reijo Ingeri rahwalt, Hofmann Narwa noorsoolasilt, Sillenbach Woka noorilt, Teetlaus Jõhwi ja Männik Waiwara näitlejailt. Kohalike organisatsioonide esindajana soowis juubilarile jõudu Th. Siimon.

Kõnede ja terwituste waheajal kanti ette rida häid muusikapalasid hra-delt K. Walfredt'ilt (cello) ja A. Pihlapult (wiiul). Klaveril saatis pr. Staak. Ettuse osa lõppedes, kanti kohalike näitejõudude poolt ette L. Koidula „Säärane mulgi" wiimane waatus wõrdlemisi woolawalt ja wiimistletult.

Kõik ettekanded, kui ka kõned ja terwitused wõeti

saalitäie rahwa poolt wastu suurte aplausidega.

Ametliku peokawa järgi algas heatujuline pall, kus noorrahwas soojt sõprussidemeid sõlmides keerutas tantsu widewikust warawalgeni.

*

Juubelipidude tulipunkt ja tähtsam osa algas pühapäewal. Päikesetõusuks selgines õõsel tinase wihmapilwitusega kaetud taewas

helesiniseks kumeruseks

milles aeglaselt, tasasest tuulehinguset aetult purjetasid waid ütsikud walged pilweribad läände. Päikesepaiste kuiwatas ruttu wihmasagaraist leotatud maa. Kella 10-ks hommikul walitses looduses juba kaunis, helge suwipäew, mis töotas eelolewa peo parimat õnnestumist.

Warahommikust alates wooris Toila hulganisti punaseid, rohelisi ja siniseid omnibusse ning takso- ja weoautosid — täiskiilutult lauljaist ja peokülalistest.

Kokku tuli Toila sel kaunil päewal ligi

kolmkümmend suuremat mootorsõidukit

lisaks weel lugematul hulgal taksosid. Wiimaseid oli isegi Tallinnast. Wiru rannarahwas aga eelistas sõttu mootorpaatides, milliseist kogu sinetaw, tasases lainetuses õõtsuw laht oli mustatäpiliselt kirju.

Lõuna paiku oli inimesi Toila orgudes, parkides ja kõrgel maltsakaldal

juba ligi 5000!

Käidi hulganisti suplemas, wiideti laulupeo ootuses rohelises aega ja tutwuti Toila loodusewõluga. Kõikjal wõis näha heledat, suwikerget riietust ja päikesepruune, elurõõmsaid nägusid.

Laulupeo ametlik osa algas kell 4,15 p. l.

rongikäiguga kohalikust tuletõrje majast laulupeoplatsile.

Rongikäigu eesotsas sammusid laulupeo üldjuhid Kalju Otto, Peeter Weewo ja Karl Walfredt. Järgnesid laulukoorid ja orkestrid lotendawate lippudega wanuse järjekorras. Laulupeoplatsile jõudnud suundus rongikäik läbi

rahwamurrust moodustunud spaleeride

otse laululawale, kus kooride asukohad juba warem olid kindlaks määratud.

Samal ajal jõudis kohale ka peokõneleja admiral Joh. Pitka, keda olid wastuwõtmas kohalikud seltskonnategelased. Kell ¾5

astus rohelisega kaunistatud kõnetooli Tiido Linnamaa,

kes lühikeses awasõnas toonitas Toila juubelipäewade mõtet ja kõrget ideelist tagapõhja. Siis hümn. Sellele järgnes kohe laul ühendatud kooride 52-lt lauljalt Kalju Otto juhatusel.

Laulud wõeti wastu mürisewate aplausidega, kusjuures nõuti eriti W. Nerepi „Saarlaste laulu" kordamist. Laulude lõppedes sammus rahwa waimustustormi saatel kõnetooli

hallpäine weteraan — peokõneleja admiral Joh. Pitka.

Ligi tunnilises kõnes andis hra Pitka tuliseis sõnus edasi neid mõtteid, mis tähtsuse annawad meie rahwuslikule iseolemisele ja rahwuskultuurile. Kõnet kuulati hingepidades ning kõneleja wiimaste sõnade järgi ei tahtnud owatsioonid lõppedagi. Edasi järgnesid terwitused ja terwitustelegrammide ettelugemine. Telegramme oli tulnud haridus-sotsiaalminister Hünersonilt, lauljate liidult, Wiru maawalitsuselt ja haridusliidult. Ilmekalt andsid edasi soojemaid soowe juubilaridele, Toila laulukoorile ja orkestrile, tegelaskogule ja külalistele Rakwere linnawalitsuse poolt linnanõunik Konsa, Jõhwi alewilt alewiwanem Rudolf Lepik, „Põhja Kodu" toimetuselt Ulrich Kullend, noorsoolasilt kesktjuhatuse liige Meikop, ingerlasilt prl. Roosa Reijo, „Põhja Eestilt" toimetaja Leo Grandberg ning Toila seltskonnalt Theodor Siimon.

Nii adm. Pitka kõne, kui ka iga terwituse järgi

mängis orkester tuschi.

Samuti wõeti terwitused wastu tuliste aplausidega, mis otse haruldaseks meie muidu nii külmawerelise põhjaranniku rahwa juures.

Edasi kanti ette ühendatud pasunakooride kontsert, mida juhatas Karl Walfredt. Kaunilt ja kunstiküpselt hõljusid wõimsad helid üle orgude, üle Soomelahe sinetawa awaruse ja üle parkide lopsakalt rohetawate smaragdsügawuste! Rida kauneid ja ülewaid hetki ühendatud pasunakooride kontserdile järgnes ühendatud laulukooridelt wiis laulu, milliseid juhatasid wahelduwalt üldjuhid K. Otto ja P. Weewo. Mõlemate wilunud kätes taktikepp manas esile

südanthaarawaid lauluhelisid

kirendawalt ja suwihelges riietuses lauljasperelt. Peaaegu iga laulu järgi nõudis publik owatsioonide saatel ettekannete kordamist.

Wiimasena lauldi M. Lüdig'u „Koit" kordamisega. Sellega oli tähelepanemata saabunud peopäewa lõppki.

Lõppsõnas

tänas laulu- ja muusikapäewa üldtoimkonna esimees hra Paul Leufeldt kõiki tegelasi, waewanägijaid, kõnelejaid, terwitajaid, lauljaid-mängijaid ja rohkearwulist külalishulka soojade sõnadega. — Rahwa- kui ka lauljate hinge oli aga peopäew jätnud niiwõrd sügawa ja õilsa mulje, et ei tihatud kuidagi peoplatsilt lahkuda. Tõsteti ülesse üldises waimustuses lõppakordina kooride juhte, kiigutati kätel ja tänati unustamatu päewade eest!...

Waatamata laulupeo lõppemisele aga ei mõeldudki weel sammud kojupoole seada. Suurem osa rahwast jäi ka õhtusele wabaõhuetendusele, kus kanti laululawal ette „Parwepoisid". Selleksi kogus awar plats täis inimesi, kes pinewalt jälgisid wõrdlemisi hästiõnnestunud lawastust. (Lawastaj Karl Otto, Draamastuudio näitejuht).

Wabaõhuetenduse lõppemisega

kella 12 paiku öösel

oli wiimaks läbi kogu peopäew.

Ent kaua helasid weel Pühajõe orgudes ja hämarais parkides laulupeoliste rõõmsad kilked ja kiljahtused, lõbusad lauluwiisid ning wallatumad huiked!..

Kõigi südameisse jäi aga kustumatu grawüür — Toila lahkest laulurahwast Püha pärlijõe kaunil kaldal.—

*

Ühel ajal Toila juubelitega peeti samas ka noorsoolaste suwipäew, kuid — eks sellest jatkub juttu weel teiseksi korraks.

Monarhistide kongress Kuremäel.

Kloostrimüüride taga arutati salapäraseid küsimusi.

Pühapäewal läksid delegaadid laialt.

Möödunud nädalal alanud Wene kristl. üliõpilaste Kuremäe konwerents lõppes ametlikult laupäewal, kuigi tegelik delegaatide laialiwalgumine algas alles pühapäewa õhtupoolel. Ennem kawatsetud ristikäigust Petserisse mööda Peipsi äärseid külasid ei tulnud midagi wälja, kuna politsei ei annud selleks luba.

Nimetatud konwerentsist, mida peeti wabas looduses kloostri õues paksude kloostrimüüride taga, wõttis osa 150 inimest, suuremalt jaolt Tallinnast ja Narwast. Wälisdelegaate oli Prantsusmaalt 7, eesotsas macurahwuslase Zenkowskiga, peale selle Lätist ning Soomest.

Nagu juba ennem mainitud, kandis konwerents teaduslik-usulist laadi, mida näitas ka ametiwõimudele esitatud koosolekute kawa, kuid ei kahelda, et kõik see oli ainult massi ja politsei jaoks, tegelikult arutati aga midagi muud. Wiimast kahtlust kinnitab ka asjaolu, et ametiwõimude esitaja kohapeale ilmumisel wõeti harilikult ütlemata kiirel käigul koosoleku päewakord läbi, mis kõrwaltwaatlejale kohe terawalt silma torkas. Koosoleku lõpul asuti aga kohe uuesti gruppidesse, harilikult 3—4 inimest grupis, ning arutati asja läia Wene sõnestiga edasi — muidugi seda omawahelise kõne näol. Konwerentsist osawõtjad suuremas enamuses kandsid rahwuswärwilisi rõiwaid.

Ajakirjanikkude peale oldi aga wäga wihased, et need (isegi Narwa wene leht) julgesid nii kahtlustawalt sellest kirikuõhkkonnas peetawast konwerentsi kirjutada.

Kuiwõrd kirikuõhkkondlik konwerents see oli, näitab wast Kuremäe kloostri nunnade pahameel, kes olid üsna pahased kõikide delegaatide peale, kes oma hilisõhtuste rõkkamiste ning kiikamistega kloostri jumalikku rahu segasid.

Kilde Toila laulupäewalt.

Autojuhid protokollide wihmas.

Toila laulupäewa puhul olid üle 20 auto Jõhwist ja mujalt rakendanud laulupeolaste wedamiseks. Autojuhid panid autodele esialgu isegi kuni 30 inimest peale, kuid politsei tegi siin 13 protokolli, sest seaduse järele wõib weoautos olla ainult 18 reisijat. Mõnel autojuhil puudus ka reisijateweo luba ja mitu protokolli said autojuhid sellepärast, et masinatel pidurid polnud korras.

* * *

Toila kitsas tee oli rahwast päewal kella 11—12 wahel nii täis, et oli kõigil tükk tegemist enne kui Toila saadi — autode killawoor ja inimeste liiklemine oli üks pikk kirjurida, millel ei olnud lõppu. Kuid päew möödus siiski autoõnnetusteta, ehkki sillad Toila teel on wäga puudulikud.

* * *

ÜENÜ keskjuhatuse sekretär A. Meikop ütles Toila laulupäewal rahwale: „Soome on ennast wabaks rääkinud, aga Eesti on ennast wabaks laulnud." Tõsi, mõnekümne kilomeetri peal on meil Alutagusel olnud käesolewal suwel kolm laulupäewa, milledest on olnud iga kord rohke osawõtt. Toila laulupäew löi aga 31. juulil rekordi osawõtus rahwaarwus.

* * *

Suure elewuse töid Toilale ka ÜENÜ noored Wirumaalt ja Narwast oma suwipäewaga. Ingeri esitaja preili Rosa Reijo, kes oli külaline ÜENÜ noortel, tähendas, et eesti laul annab Ingerilegi jõudu.

* * *

Laulupäewa plats oli õnnelikum kui esialgul kawatsetust. Sellel platsil sulasid kokku laul, merekohin, jõewulining metsakaja. Aga Tallinna politseikomissari Kubeni ebataktiline wäljaastumine Toila rahwa wastu on annud küllalt põhjust, isegi wäikeste skautide laagri laskis ta ära tõsta. Millal wabaneb eesti rahwas küll sellest ülbest wene waimust? Kuid Kubenist teinekord pikemalt.

* * *

Lubage, weel weidi nii ajakirjandusliku silmaga ja kõrwaga tähelepanekuid tehes paar märkust, mille üle asjaosalistel ei maksa pahaks panna.

Haridusliidu esitaja G. Puu pidi rääkima wiiest neitsist, kuid jõudis neljani ja läks siis üle teisele jutule. Wõib-olla sellepärast ei mänginudki orkester tema kõne lõpul terwitust, kuna seda teistele tegi.

Kas kolgapatriotismi waimu põhjal mängis orkester Wirumaa esitajatele terwitajatele kolm korda ja teistele ainult üks kord.

* * *

Toila pagariärid olid püsti hädas. Kärjel ja Hindperil lõppesid saiad otsa ja rohkem enam pagareid Toilas ei elagi. Kärje sõtkus ja küpsetas kogu pühapäewase päewa weel juure, kuid mõnes kohas oli siiski puudus saiast. Einelaua läbikäik oli 100.000 senti ja liiter kalja maksis 12 senti.

Wunts.

Karjane wõttis mürki.

Enesetapmine karistuse kartusel.

Narwa linna haigemajja toodi enesetapja, Auwere-Joala walla Soldino talupidaja Paurmanni karjane Sinaida Sõtow, 20. a. wana.

Naine oli wõtnud sisse kampferi lahu. Ta elu ei ole hädaohus.

Kohapealt saadud andmete järele näppas S. taluteenijatelt raha ja kõrwaldas talu kirjad.

Asi tuli awalikuks. A. kartes karistust, tegi katset noaga kõri läbilõigata. Taluomanik tabas teda enesetapmiselt ja kiskus noa enesetapja käest ära. S. jooksis õuelt, kus tahtis end weristada, tuppa ja wõttis sisse kampferi lahu.

Jõhwi ühisgümnaasiumi wilistlased koos.

Möödunud pühapäewal pidasid Jõhwi ühisgümnaasiumi wilistlased Toilas oma koosolekut. Wõeti wastu eelmise aasta aruanne ning eelseiswa aasta eelarwe. Wilistlaskogu juhatusesse waliti mag. H. Raiamaa, H. Sakermann, H. Rooks, M. Höpik ja M. Sigri. Rewisjonikomisjoni J. Warik, B. Eljas ja A. Ruuben.

Muuseas otsustati igapidi kaasa aidata kooli olemasoluks, mis eelolewal aastal samuti osalt erakeskkoolina töötama jääb.

Oonurmes warastati, Oonurmes saadi kätte.

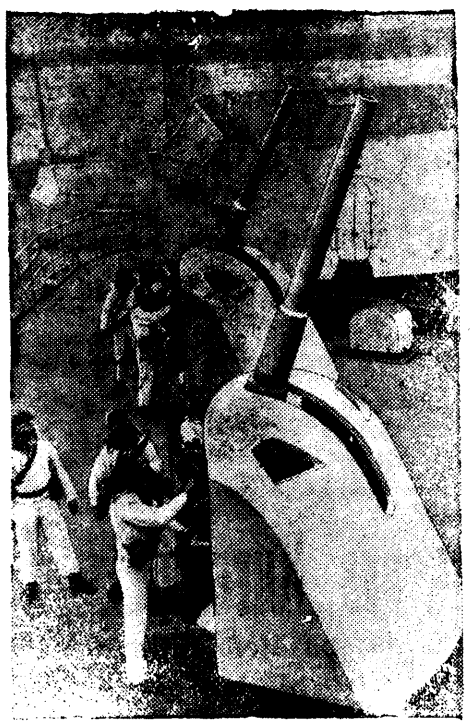
Paar päewa tagasi warastati Oonurme külas elulewalt Juh. Wirunurmelt aidast mitmesuguseid riideid umbes 100 kr. wäärtuses. Kuna wargust kohe märgati, teatati loost politseile, kellel läks korda tabada Oonurme külast ka warga ühes saagiga. Wargapoisiks osutus ennem karistatud isik J. Käert.

Puujalaga mees tagasi SSSR-i.

30 juulil tuli üle piiri Eestisse SSSR-ist end. Narwa elanik puujalaga Andrei Krõlow, 26 a. wana. K. läks salaja Nõuk. Wenemaale umbes kuu aega tagasi.

Nõuk. Wenemaa pinnale jõudes nabiti ta kinni ja paigutati wangimajja, kus kinnipeeti kuni 30. juulini, mil mees toodi piirile ja sunniti läbistama traataia.

Uha relwu, relwu...

Uusim suurtüki-konstruktsioon lennukite tulistamiseks, mis leiutati ühel ajal mitmes Lääne-Euroopa riigis. Neid relwu hakatawat nüüd hulganisti walmistama — desarmeerimiskonwerentside ebaõnnestumise järgi...

Matso kohtab Laasiga maratoniujumises!

Treeningul ujus wiiskümmend kilomeetrit 11. tunniga.

Hommikul kl. 1/2 9 algas Wasknarwast ujumist, õhtuks oli Plüssal.

Möödunud näd. sooritas Narwas elutsew kestwusujuja Alfonso Matso käesolewal aastal esimese pikema ujumisretke.

A. Matso ujus mööda Narwa jõge alla Wasknarwast kuni Plüssa jõe suuni, seega tublisti peale 50 klm. Kaasas oli Matsol paadiga saatjaks Ferdinand Kinn.

Kolmapäewa lõuna paigu, jõitis A. Matso Wasknarwa, kuhu saabus õhtu eel. Öösel puhkas ujuja alewis ning järgmisel hommikul kell pool 9 alustati ujumisega. Wesi oli pikemaks ujumiseks harukordselt soe ja soodus. Seepärast ei wõidnud Matso end endiste ujumisretkete eeskujul paksu raswaga üle, waid leppis ainult sellega, et kattis keha õhukese waseliinikorraga.

Kogu ujumise kestel kontrolliti kella. Jõel olid rohked kalastajad ujumisest niiwõrd huwitatud, et saatsid ujujat waheldumisi pea kogu ujumise wältel. Õhtu eel jahenes wesi, mille tõttu polnud wõimalik esialgul kawatsetud Kulgu sadamani ujumist lõpule wiia. Matso tuli weest wälja Plüssa jõesuu lähedal kell pool 8 õhtul, olles seega järjestikku ujunud 11 tundi, millise aja kestel kattis üle 50 klm. Seega keskmiselt 5 klm. tunnis.

A. Matso seletab ise, et ta ei tunnud ujudes mingisugust wäsimust, hoidudes igasugusest pingutusest.

Seekordne ujumine oli talle rohkem treeninguks, sest käesolewal aastal pole ta warem ühtegi pikemat retke ette wõtnud. Ujumise ajal andis saatja F. Kinn ujujale kosutuseks pudelist rammuleent ning keedetud mune. Söömise ajal lamas Matso selili wees, kuna toidu pani saatja ujujale otse suhu.

*

Praegu on Matso 25 a. wana ja elutseb Salme tänawal. Lähema tulewiku ujumisretkeist ei tea kestwusujuja esialgul midagi lähemat rääkida, kuid treeningut tahab ta tihedamini ette wõtta. Neil päewil saatis Tartu Weespordi klubi A Matsole kirja, milles palutakse teda osawõtma tulla augusti lõpul Tartus, Emajõel korraldatawast esimesest Eesti maratonujumisest. Wõistlusmaa pikkus on 18 klm. Igatahes tahab Matso maratonujumisest osa wõtta, sest seal kohtawad pea kõik Eesti tuntumad kestwusujujad, eesotsas tallinlase Laasiga.

Pildil: Hitlerlaste peastaap Berliinis, niinimetatud „Pruun Maja„ (teatawasti hitlerlased kannawad pruune särke), kuhu jookseswad kokku kõik salaärased niidid, mis põhjustawad Saksamaa wiimaseid reaktsioonilisi sündmusi.

Leiti warastatud kraami.

Teatawasti tungisid wargad ööl wastu 28. juuli Kiriku tän. nr. 11 asuwasse Schapkini kauplusse ja wiisid ära mitmesugust kaupa.

Pühapäewal, 31. juulil sai kriminaalpolitsei andmeid, et warastatud kaup on peidetud wene kiriku juure odrapõllule.

Otsimisel leitigi põllult suurem osa warastatud kraami

Wargad on aga seni teadmata.

Toimetusele saadetud kirjandus.

„Terwis" nr. 7/24 B. Tuberloosi Wastu Wõitlemise Liidu erinumber pealkirja all: Tiisikuse aabits. Sisuks dr. med. F. Lepp'a kirjutis 34 mitmewärwilisi pildiga.

Marjulised SSSR-ist tagasi.

Naine ja kaks last wiidi Kingissepa wanglasse.

Mõni päew tagasi antt Nõuk. Wenemaa ametiwõimude poolt üle meie piiriwalwele ekstkombel üle piiri sattunud kolm marjulist — 67-aast. närwihaige naisterahwas Ella Reimann, 11-a. tütarlaps Armilda Haufmann ja 11-aast. Armilde Hermann.

Marjulised sattusid ülepiiri teadmatult.

Traataed, kust nad läbi pugesid olt lagunenud. Nad arwasid et läbistasid mõne talu kopliata. Kohe peale traatalast läbipugemist kohtasid nad SSSR-i piiriwalwet. Kõik kolm wõeti wahialla ja wiidi rongil Kingissepa, kus nad paigutati wangimajja. Teel Kingissepa sattunud Neimann märatsemise hoosse. Ta otsinud wälja kaasawõetud noa ja tahtnud sellega oma kõri lõigata, kuid saatjad saanud parajal silmapilgul naise käest noa ära kiskuda. Ka Kingissepas märatsenud ta. Wangimajas käinud tema juures arst.

Wanglas kohtasid marjulised Soome põgenikke, keda olnud seal wõrdlemisi rohkesti.

Näib, et soomlasi ei wõeta SSSR-i wastu oodatud külalistena. Marjuliste seal oleku ajal saadetud hulk põgenikke tapikorras metsatöödele.

—

Maailmarändurid Narwas.

Möödunud nädala lõpul külastasid Narwat kaks maailmarändurit-kurttumma: Franz Kout Tschehhoslowakkiast ja Rudolf Hötzinger Austriast. Maailmarändurid alustasid oma reisu jalgrattail Austriast 1. juunil 1932. a. Senini on läbistanud nad Saksamaa, Poola, Danzigi, Meemeli, Leedu, Läti ja Eesti. Edasi sõidetakse Wenemaale ja sealt Soome, Rootsi, Norra, Taani, Hollandi, Belgia, Prantsusmaa, Hispaania, Aafrika ja Lõuna Ameerika kaudu tagasi kodumaale.

Rändurid saawad omale ülalpidamist kaartidest, mida müüwad reisu ajal wabatahtliku maksu eest. Kaartidel on nende pildid ja wäike reisikirjeldus. Narwas olewat neil kaartide müük hästi õnnestunud.

Ülikooli osa Tartu näitusel.

26.—29. augustini korraldatawal Tartu näitusel esineb esmakordselt Tartu Ülikool suuremate wäljapanekutega. Wastawa otsuse tegi neil päewil Ülikool põllumajanduslike katsejaamade juhatajate nõukogu.

Wäljapanekutega esinetakse ühiselt, kusjuures õpetlikke wäljapanekuid on kõigilt katsejaamadelt. Nii esinewad taimebioloogia, loomakaswatuse, agrikultuurkeemia, entomoloogia ja fütopatoloogia katsejaamad ning ka Ülikooli katseaed. Wälja pannakse katse tulemused õpetlike kogudena.

Selle otsusega astub Ülikool suure sammu edasi teaduse tegelikule elule lähendamiseks.

Tartu näituse album.

26.—29. augustini peetawa Tartu näituse puhul on wäljaantud P. Kanariku poolt „Tartu näituse album", rikkaliku materjaliga majandusalalt, rohkete artiklitega meie majandusjuhtidelt ja Ülikooli õppejõududelt. Lisaks weel rida põljetone ja nowelle meie paremailt westekirjanikelt ja kirjanikelt. — 80 lht. teksti ja kuulutusi heal paberil. Hind?

„Astra" alistus Hokeyklubile.

Laupäewa õhtul kohtusid linna spordiwäljal Narwa teaatri karikamängudes „Astra" ning Hokiklubi.

Esimestel minutitel oli mäng waheldaw. Astralased näitasid suurel määral kombineerimisoskust, mis aga ei saanud Hokiklubi wärawale kardetawaks. Kümme minutit enne poolaega sai Hokiklubi enda kasuks nurgalöögi. Hästiplatseeritud palli saatis peaga wõrku Biiber. „Astra" kaitsjal Jürgensteinil oli wõimalus wärawat päästa, kuid millegipärast tõmbas ta enese wärawa nurgast kõrwale, awades seega weerewale pallile waba „sissepääsu". Poolaeg lõppes 1 0 Hokiklubi kasuks.

Järgnew mängupool möödus „Astra" surumisel. Umbes 10. min. enne mängu lõppu aga wäsisid kehaliselt nõrgemad „Astra" mängijad, mille tõttu sai Hokklubi initsiatiiwi enda kätte. Wiimase wiie minuti kestel lõi Hokiklubi „Astrale" terwelt 3 wärawat; lõpptulemuseks oli seis Hokiklubi eduks 4.0. „Astral" wääris tähelepanu ww. Kruusmann.

Narwa turg.

Wiimaste päewade jooksul on Narwa turule ilmunud järjest rohkem ajawiija ja marju. Juulikuu wiimaseil päewil olid turuhinnad Narwas järgmised.

Leib 16 s. kilo, sai 18, sepik 12 s. nael, Suhkur 48 s. kilo. Searasw 55—60, seapekk 55 sealiha 25—55, loomaliha 20—40, lambaliha 40—45 ja wasikaliha 34—45 senti kilo.

Eksportwõi 125—130, külawõi 100—110 s. kilo. Piima liiter 7 s, hapupiima liiter 3 ; rõõsk- ja hapukoor 85 s. kilo, wahukoor 125 s. liiter.

Wärsked kartulid 2 kr. mõõt, wärke peakapsas 30—35 s. kg., kaalid 7—8 s. tükk, peedid 6—7 s. kimp, porgandid 5 s. kimp, redised 3—4 s. kimp, salat 15 s. kg., hernekaunad 15—20 s. l., wärsked kurgid 1 sent tükk, sibulad 30—35 s. l, tomatid 60—120 s. kg.

Wärsked räimed 8—10 s. kg., ahwenad 15—20 s, haugid 35—45 s. kg., kohad 40—50 s. kg.

Tikerberid 25—35 s. l, mustad sõstrad 20—25 s. nael, punased sõstrad 13 s. l., mustikad 10—13 s. l, aiamaasikad 35 s. nael, waarikad 20—25 s. nael.

Kust saab Narwa ümbrus metsa.

Narwa ümbruskonda on warustatad 1931/32 majandusaastal metsamaterjalidega kogusummas 15.000 tihumeetri ümber (2:00 kantsülda) Sellest enamus on tulnud müügile Tõrwala metsadest, umbes 10.000 tihumeetrit. Ehitusmetsa näol alandatud hinnaga on saanud materjale asunikud ja uudismaa kohtadele asujad maareformi teostamise määruste alusel umbes 5000 tihumeetrit, kusjuures müügihind oli taksihinnast 55% madal

Metsanduse seisukohast wäljudes on jagatud tasuta elanikele peamiselt okaspuu taimi ja wähemal määral puude seemneid, kokku umbes 30.000 taime. Metsaühingute kaudu on antud nõuannet talumeestele metsamajapidamise teostamiseks.

Juhannes Killip'i proklamatsioon —

wabadussõjalasile, liinisõdurile, spordirahwale ja kõigile, kõigile!

Ühel päewal nagu wõis lugeda lehtedest, oli Saksamaal kõigest tosin surnuid ja haawatuid. Häbematu wähe. Sest kujutage ette, kui suur on Saksamaa, kuipalju on seal linnu, kuipalju aleweid ja külasid. Igaühes neist olid oma koosolekud ja olemised, olid wäljas natsid, sotsid, teraskiiwrid, kommunistid ja puha. Ja mõelge ainult — kõige selle suure sagina peale kõigest tosin inimest löödigi mättasse, Lihtsalt häbi suure Saksa riigi kohta! kuna ometi üksi Berliin mõnel pühapäewal wõtab oma kümnel mehel tossukese wälja. Nii kurdab Saksa ajalehe põljetonist.

Ega see poliitika tegemine naljaasi ole. Näe Saksamaal ei panda enam tähelegi kui mõnel omawahelisel löömingul paar-kolm meest ära tapetakse. Aga meil — lihtsalt häbi kuulda-näha niisugust ebakultuuri — Tapal oli koos mitutuhat meest, olid wabadussõjalased ja punaste waseliinisõdurid, wiimastel isegi riigikoguliige juhiks ja ei saadud ühtki külmaks teha. Mis mõtleb meist niiwiisi wälismaa? Niisugune asi, kui majanduslikult waadata, wõib kõigutada meie kreditit. ütleme näiteks, kogu Inglismaa loeb meie löömingutest, kogu Ameerika loeb, Saksamaa loeb. Ja loewad ja loewad ja lõpuks leiawad, et on küll löödud lahinguid ja tehtud tasapisi tupitsaid, aga pole mitte ühtki löödud mättasse. Ja siis arwawad kõik, et ega sellest Eestist ega eestlastest ikka asja ei ole. Et ei ole neist löömamehi ega kedagi, on ühed tossikesed, kellest miskit nahka ei ole. Ja siis muidugi ei pikenda meie sõjawõlga ega anna kontingenti — mistarwis tehagi tegemist niisuguse wedela rahwakesega?

See on kurb attestatsioon. Lihtsalt häbi on olla eestlane. Kui oled wõõrsil, tahab igamees sinuga norida ja sind nõökida, teades, et ega eestlane juba selle eest midagi ei tee. Tema juba wastu ei löö, sõima teda niipalju, kui tahad.

No kuram, kas ei tee sihuke asi hinge täis?

Mis on meie poliitika? Lihtsalt üks lahja leem. Kellelgi ei ole selle wastu aukartust. Sellepärast wälisriikides ka ei panda meie esindajaist suurt midagi. On nagu õhu asemel. Keegi ei karda neid. Meie esindajail ei ole, niiöelda, reaalset jõudu seljataga. Kui, ütleme näiteks, Genfis wõi Lausannes mõni Rumeenia esindaja, mõni Titulesko, Potilesko wõi Rotilesko ütleb, et Rumeenia oma sõjawõlgu ei maksa, siis kõik need Makdonaldid ja mis nad seal kõik on, wangutawad päid. Paha küll, et ei maksa. Aga ega Rumeeniga norida kah ei tasu. Seal on ägedad wennad— parlamendiski löõwad nii, et pärast mehi kanderaamidel ära weetakse. Niisugustega ei maksa norida, juba maailmarahu ja Pan-Euroopa pärast.

Aga meie. Mis oleme meie? Noh, ütleme, parlamendis on tüli. Läheb löömaks, nõndaütelda. Ja wirutab siis mõni Tupits kellegile üle larhwi, lööb prillid peast maha. Aga mis see on? Mitte midagi. Meile endile küll suur sensatsioon, aga wälismaa ei pane sellest pisiasja lehtegi. Pole kõnewäärt.

Wõi jälle kaitseliitlased ja sotside wõimlemisrühmad. Tulewad miitingult ja üks ütleb teisele siga. Teine paneb teisele jala ette. Wõi jälle, minnakse ja pekstakse kuskil mööbel segi. Aga sellega on ka kõik. Tehakse protokoll ja asi nudi. Lõpp, nõnda ütelda. Häbi!

Oli lootus, et ehk lõpuks ometi tuleb midagi euroopalikumat. See tähendab Tapal. Õhk oli elektrit täis, sotside waseliinimehed kah kohal. Noh — läks tasapisi raginaks. Aga tulemused — paar protokolli ja mitte ühtki surnut. Ja mis kõige hullem — ainult kaigastega ja rusikatega õiendati. üks oli lasknud küll rewolwrist, aga seda wist enam omaenese julgustamiseks. Ja wõibolla tuli selle eest weel protokolgi. Et rikkus rahu. Niiöelda — tegi rewolwriga lärmi awalikus kohas.

Mis weel kõige hullem — me ei oska isegi sporti teha. Ometi on sport poliitika kõrwal teine tähtis tegur rahwa tutwustamiseks wälismail ja tema wastu lugupidamise tõstmiseks. Waatame näiteks soomlasi. Waat — on kange rahwas, jumala eest. Teeb Lapuat, küüditab teisi niipalju kui tahab ja Nurmi jookseb kõigist mööda. Wõi wõtame Järwise. Kui ikka wibutab korra odaga, siis kõik teised kahwatuwad.

Muidugi, kõik soomlased pole Nurmid ega Järwised. On ka teisi mehi, aga need on kah kanged. Teewad, nõnda ütelda, kabinat, kipuwad mõnele ministrile naha kallale ja pistawad ajawiiteks mõnele töölismajale tule otsa. On, üheşõnaga, elu märgata.

Ja tulemus — iga mees on aukartlik. Isegi Saksa Willu olewat omal ajal oma sõjameestele öelnud, et tungige edasi niipalju kui saate ja lööge kõik puruks, mis ees on, aga kui olete juba niikaugel, et hakkawad wastu tulema walgete mütsidega mehed, pusside wõõl ja perglid suus, siis pöörake tagasi Waterlandi poole. Sest need on soomlased ja need juba nalja ei mõista. Teewad lihtsalt „hywä päiwää" ja tsuskawad Kauhawa puukkoga augu kaela. Ja mis sa siis enam elad ja oled, kui kõri enam korras pole.

Kõik, kõik rahwad lähewad eestlasist ette. Wõtame näiteks Itaalia ja Tshehhoslowakkia. Oli seal jalgpallimatš. Mängisid Slawia — Tshehhoslowakkia ja Juwentus — Itaalia. Erapooletu mängukirjeldus algab nii: Slawia wäljale ilmudes wisati wäljale mõned ükskud kiwid. Nendele ei saanud suurt rõhku panna (!). (Hüüdmärk minult J. K.). Kujutage ette, et meie staadionil wisatakse kiwi wäljale. Kas wõi, ütleme, tühjale wäljale. Kohe oleks skandaal, wäljawaht jooksets, kohtunikud jooksets, kordnikud jooksets. Et ennekuulmatu skandaal, ennekuulmatu korrarikkumine. Ja see waene kiwiwiskaja tehakse tümaks. Ta saaks mitu protokolli. Esiteks awalikus kohas kiwi-wiskamise pärast, teiseks staadioni muru rikkumise pärast ja wõib-olla ka weel, et kiwi warguse pärast, kui tal see kiwi mitte kodust polnud kaasa wõetud. Sest kui ta wõttis kiwi staadionilt wõi ka tänawalt, siis on see juba niiöelda kriminaalsüütegu. Tänawal on ju linna kiwid ja staadionil spordiliidu omad. Aga tema — eraisik wõttis omawoliselt.

Aga Itaalias, näete, öeldakse, et mõnele meeskonna pihta wisatud kiwile ei maksa üldse rõhku panna.

Nähtawasti häbenesid kiwiwiskajad isegi oma lapsikust, ja siis parandasid nad kiiresti asja. Poolaeg lõppes 2:0 Juwentuse eduks ja teise poolaja alul oli asi juba klaar.

Wõistluskirjeldus ütleb selle kohta nii: Kohtunik pani tähele, et Slawia wärawawaht Planicka langes kokku. Ta sai paar suurt kiwi otse pihta. üks lõi hambad sisse ja teine lõi kaks ribi pooleks. Lihtsalt — wärawawaht wisati kiwidega surnuks. Milline õilis wanatestamentlik shest!

Ja siis kolmkümmetuhat pealtwaatajat mõirgas waimustusest ja Slawia mehed kandsid kiwirahe all oma wärawawahi wäljalt ära. Ega tulnudki enam tagasi.

Siis läks muidugi mürgliks. Rahwas hakkas protesteerima. Et kuidas, nemad on maksnud kallist piletiraha, et saaks näha kaks poolaega kestwat mängu, aga Slawia mängib ainult ühe poolaja ja kaob siis ära. Maha tshehhid, maha Slawia, makske meie piletiraha tagasi! Ja wõib-olla oleks tõepoolest publiku rahustuseks üksteistkümmend Slawia meest teibasse aetud, kui mitte suurejõuline politseijõuk pommide, käsikranaatide ja mürkgaasidega poleks suutnud rahwa wiha weidi taltsutada.

Näete siis, lugupeetud ja kallid kaaswõitlejad, nii tehakse mujal maailmas sporti. Aga meie — meie lihtsalt magame. Laseme rootslasi endid lüüa ja mitte ei kõsjagi. Saadame nad weel wiisakasti äragi.

Meie magame. Ei me oska sportida ega muud teha.

Oi-jah, süda läheb päris raskeks, kui sa mõtled, et pead ühe niisuguse wedela ja saamatu rahwatõu liige olema.

Aga siiski — lootust ei tohi kaotada. Meie peame igaüks wõitlema parema tulewiku eest. Meie igaüks peame aitama kaasa selleks, et meie isamaa kuulsus tõuseks ja et meie ees seisaks paremad päewad. Olgugi et wäga wähe nihkume edasi, me nihkume aga siiski. Ainuke lootus on Petserimaa. Ainult seal elab weel seda wana, uljast sangariwaimu, ainult sealt tuleb weel teateid, mis panewad hüppama südame. Seal wõrsub see põlw, mis wiib meie rahwa kord weel Euroopasse. Gulänje üksi on sõna, mis paneb meid aukartuses wärisema, mis meie nime Euroopas weidigi reabiliteerib. Mis näitab, et ometi ka meil on midagi, mida ei tarwitse häbeneda

Meie peame püüdma wastu ilusamale je helgemale tulewikule. Meie peame saama täiswääriliseks liikmeks teiste rahwaste peres! Seitsesada aastat oleme olnud orjad — kas peame olema seda ka weel edasi? Ei, ma ütlen, ei ja tuhatkord ei!

Sõbrad sportlased, liinisõdurid ja kõik muud: energiliselt edasi isamaa hüweks. Mistarwis õiendada kaigastega ja rusikatega. On ju ometi relwu! On ju lasketiire kus harjutada. Kunagi, mitte kunagi pole meil olnud weel laipu. Mis see tähendab? Ma ütlen: Enam elu! Olgem eestlased, kuid saagem ka eurooplasteks!

Juhannes Killip.

Lugege „Põhja Kodu".

Jube tapatöö Jaanilinnas.

Wiiekümne sendi pärast pussitati inimene surnuks.

Roimar tahtis põgeneda Nõukogude Wenesse.

Reede õhtul kella ½7 paiku leidis Narwas aset pussitamine, mis nõudis ühe inimelu. Tartu tän. nr. 9—14 elutsew 36 aastane Aleksei Romanow löi samas majas elutsewale töökaaslasele 25-a. Pawel Wetrinskile 15 sentimeetri pikkuse pussiga rinda. Hoop oli surmaw. Pussitamine toimus maja koridoris. Peale jubeda teo kordasaatmist tahtis tapja Romanow sündmuskohalt põgeneda, kuid teised töökaaslased jälgisid roimarit seni põgenejale kuni politsei kohale jõudis ja tapja arreteeris. Wetrinski laip toimetati lahkamiseks linna haigemajja.

Pawel Wetrinski, Aleksei Romanow, Iwan Schtökow ja Borowikow olid koos Oudowa maantee ääres heinatööl. Töö lõpul ostis peremees neile neli pudelit wiina, mis 8 inimesega ära joodi. Samas maksis peremees ka Borowikowi kätte kõigi nelja heinalise raha. Saadud rahaga sammuti koju, kuhu jõuti umbes kella 5 paisu õhtul. Wetrinski, Schtökowi ja Borowikowi ühiskorteris hakati raha jagama. Seejuures tekkis sõnawahetus. Romanow süüdistas raha jagajat Borowikowi, et tema on 50 senti teistest wähem saanud, ning nõudis selle wäljamaksmist. Kuna teised R. protestist suuremat wälja ei teinud, lahkus Romanow tuliwihasena Wetrinski korterist, olgugi et Romanowi wabaabieluline naine Anastasia Lepik teda püüdis tagasi hoida. Lahkudes hüüdis Romanow weel ukseläwel:

„oodake, küll ma teile näitan!"

Oma korteris, mis asub sama maja teisel korral, tõmbas Romanow endale saapad jalga, pintsaku selga ning wõttis kaasa ka roostetanud, 15 sentimeetri pikkuse teraga seatapmise pussi, millega läks tagasi Wetrinki, Borowikowi ja Schtökowi ühiskorterisse. Koridoris juhtus talle wastu tulema Pawel Wetrinski, kes enne ka Romanowiga üldse polnud sõnawahetuses. Nähes suurt pussi Romanowi käes küsis Wetrinski:

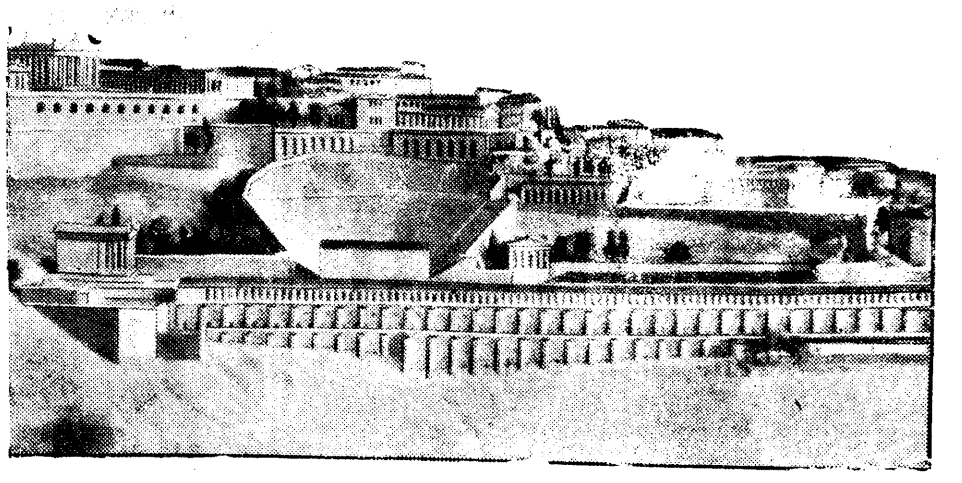
„Mis sa selle pussiga teed? Pane ära!"...

Enne aga, kui Wetrinski sai lause lõpetada, tundis ta külma pussitera oma rinda puuriwat. Surmawalus haaras ta mõlema käega rinnast kinni,

Jubeda tapatöö järgi Romanow põgenes ruttu sündmuskohalt Jaanilinnast Nõukogude Wene piiri suunas. Lagendikul jõudsid roimarile aga järgi töökaaslased ja politsei, kus weriste kätega tapja pandi rauda ja toimetati wahiall Narwa.

*

Tapatöö ohwer Wetrinski oli pärit Petserimaalt. 15. augustil pidi ta abielluma Kalewiwabrik nr. 5 elutsewa Tatjana Baranowiga. Weel samal õhtul tahtnud ta Kalewiwabrikusse pruudi juure minna, kuid külm teras hoolimatu roimari käes lõikas läbi kahe noore inimese eluõnne ja tulewikulootuste sideme.

Selline oli Pergomon aastal 200 e. Kr.

Täpsemate arkeoloogiliste andmete põhjal on arkitekt Hans Schleif ehitanud Pergamoni — kuulsa Wäike-Aasia linna mudeli- Wiimane on asetatud Berliinis Pergamoni muuseumi.

Eesti rahwas ei sõida rongiga.

Raudteed annawad suuri puudujääke.

Raudteede tulude laekumine käesolewal eelarweaastal sünnib raudteedewalitsuse andmetel suure puudujäägiga. Eelarwes ettenähtud summast tuleb iga päew wähem sisse keskmiselt 10.000 krooni. Eriti suuresti on tagasi läinud tulud kaubaweost ja sõidupiletite müügist. Kaubawedu on ka tegelikult wähenenud, kuid peale selle on alandatud mitmeid weotariife. Sõidupiletitest tulude wähenemine oleneb sõitjate wähesest arwust. Suurt wõistlust teewad siin raudteele omnibuselinid ja weoautod, milledel eriti linnadest korraldatakse wäljasõite.

Wõrreldes eelmise aastaga saadi juunikuus kaubaweost tulu 195.500 krooni. Tulud on wähenenud 26 protsendi wõrra. Sõidupiletitest saadud hulk wähenes samal kuul 84.700 krooni ehk üle 15 protsendi. Kõik tulud kokku andsid juunis 320.000 kr. puudujäägi. Maikuus oli raudteewalitsuse puudujääk 260.000 kr. ja aprillis 330.000 kr. Läbisegamini igapäew miljon senti.

Wabariigi walitsuse korralduse on raudteewalitsuse kulueelarwet wähendatud 1.184.000 kr. wõrra. Kulude wähendamise tõttu on edasi lükatud osa töödest uute raudteede ehitamisel ja raudteede motoriseerimise kawa teostamine. Osa kokkuhoidu saadakse ka materjalide hindade languselt, mis hinnas alanenud 10 protsendi wõrra. Kärpimine ei tasakaalusta weel raudteewalitsuse eelarwet aasta lõpuks. Selleks on tarwis leida uusi teid.

Narwa puusillalt jõkke!

Mõne päewa eest wõisid Pimeaiast õhtuselt muusikalt tulijad Koidula puiesteel jalutades näha omapärast pilti. Puusillal liikus suurem seltskond Jaanilinna poole. Jõudnud peaaegu keset silda, eraldus teistest keegi noormees, kes paljastas ülemise kehaosa riietest, ronis üle silla kaitsewõre ning hüppas siis pükstes otse alla, wahutades woolawasse jõkke. Tõusnud uuesti weepinnale, hakkas wettehüppaja kohe kalda suunas ujuma, kuna ta kaaslased jookšid linna pumbamaja poole, kus ka ujuja läbimärjalt jälle kaldale ronis. Siin tõmbas ta särgi ja kuue uuesti selga. Hiljem liikus terwe seltskond laewasadama poole.

Ragu asjaosaliste omawaheliseest naljatlewast kõnelusest selgus, sooritas noormees hüppe kihlweo aluseł ja — wõitiski selle.

Euroopa ei häwi siiski!

Maailma rahwaste kasw aasta jooksul 20 miljonit inimest.

Fashistlik Itaalia teeb wähjakäiku.

Äsja ilmus trükist rahwasteliidu „Statistiline aastaraamat", mille koostamisest wõtsid osa tähtsamad teadlased maailmas ja kõik suuremad statistilised organisatsioonid.

Toodud andmetest nähtub, et maailmas elas 1. jaanuaril kaks miljardit kaksteist miljonit kaheksasada tuhat inimest, seega 20 miljonit rohkem kui eelmisel aastal.

Kõige asustatum ilmajagu on Aasia, kus elab 1 miljard 103 miljonit inimest, s. o. pool kõigist maakera elanikest. Rahwaarwu juurekasw oli Aasias ka kõige suurem — 11 miljonit inimest.

1. jaanuaril 1931. a. elas Euroopas 498 miljunit inimest, kuna käesolewal aastal rahwaarw oli juba 506 miljonit.

Ameerikas on juurekasw 4 miljonit. Praegu elas seal 262 miljonit inimest.

Aafrikas on 142 miljonit elanikku. See on ainus ilmajagu, kus rahwaon kahanenud kahe miljoni wõrra.

Austraalias Ja Ooeani saarel elab 10 miljonit inimest.

Euroopa riikides on rahwaarw järgmine:

Wenemaal 127 miljonit (juurekasw aasta kestel 4 miljonit).

Saksamaal — 64 miljonit.

Inglismaal — 46 miljonit.

Prantsusmaal — 42 miljonit (juurekasw 610.000).

Itaalias — 41 miljonit. (Elanike arw wähenenud 406.000 inimese wõrra. Põhjus wäljarändamine Prantsusmaale ja Ameerikasse).

Poolas — 32 miljonit (1 miljon juurekaswu.

Hispaanias — 24 miljonit (1 miljon juurekaswu.

Sillamäel ja ümbruses 350 suwitajat.

Toiduained kallid.

Rootsi õliwabriku käimise ajal oli Sillamägi ja ümbruskond suwitajaist tühi. Nüüd aga kus wabrik ei tööta, on sinna neid uuesti elama asunud. Sillamäel on praegu 110, Kannukas 90 ja Perjatse külas 150 suwitajat. Suwitajad on Sillamäe ja ümbruskonna loodusе iluga wäga rahul, kuid suwitajaile teeb ainult meelepaha see asjaolu, et toiduained on kallimad kui linnas ja Narwa-Jõesuus. Ükšikud käiwad isegi toiduaineid Narwast ostmas.

Lapsel kadus isa.

Läinud aasta sügisel suri Narwa elanik Ida Jääger, kelle 1 aastane tütar Aino jäi isa hoole alla. Isa, Alfred Jääger, 25. a. wana, kaswatas last kuni kewadeni ja andis siis maimukese ajutiselt Sofie Sarapi hoole alla, öeldes et läheb mõneks päewaks otsima tööd wäljaspoole linna. Senini ta aga pole weel tagasi ilmunud, ega pole lapse kaswataja S. Sarap temast ka enam midagi kuulnud. Kuhu mees kadus, on teadmata.

Soome pesapalli wõistlus.

Kolmapäewal, 3. šp. kell 17.45 peetakse Narwa spordiwäljal esimene Soome pesapalli wõistlus Narwa seltside wahel. Kohtawad „Wõitleja" ja NMKü Kr. osak., kes on omawahel juba wäga tasawägiseid harjutusmänguśid pidanud. Wõistlusel on makswad „Wõitleja" ja NTHK jalgpalliwõistluse pääsetähed. Loodetawasti ei jäta publik juhust kasutamata, et oma silmaga jälgida mängu, mis Soomes kipub jalgpalli isegi kõrwale tõ juma. Wihma korral lükatakse mängimine edasi.

Könniteed korda.

Wiimasel ajal on Narwas hoogu läinud könniteede parandamine. Kõikjal, kus linnawalitsuse ettekirjutuse järele könniteid tuleb korraldada on töö käsil. Lõpule tahetakse sellega jõuda enne, kui sügiswihmad ja pori hakkawad tegema takistusi.

Jisakus kõrbeb wili põldudel.

Rahwas ootab wihma.

Kuna Jisaku ümbruskonnas liiwased põllud, on suwewili paljudes kohtades kõrwenud. Põllumehed ootawad suure igatsusega wihma.

Wiru rekord odaheites.

Werder heitis oda 58 m. 92 sm.

Pühapäewal korraldas Narwa-Jõesuu spordiselts „Kalewala" kuurordi spordipäewa ühes lahtiste rahwuslike kergejõustiku wõistlustega.

Kuigi oli reklameeritud, et wõistlusest wõtawad osa Eesti suursportlased Sule ja Wiiding, polnud need kohal, waid selle asemel oli saabunud terwe rida sportlasi Rakwerest.

Kell 11 hommikul algasid wõistlused alewi spordiwäljal, kus korraldati jooksude ja heidete osa.

60 mtr. noortele: Mardo 7,9 („Kalewala"), Õun 8,0 (Astra) Saltsmann („Kalewala").

100 mtr. Küttis 11,4 („Wõitl") Krasikow 11,8 (Kreenh. NMKü) Anowitsh („Wõitl").

400 mtr. jooksus näidati aega Eesti rekordist paremat Rakwerlane Laas jooksis 50,7 ning Krasikow 52,2. Kuna aga see rada wõimaluna, siis mõõdeti maa uuesti üle. Kusjuures selgus, et jooksumaa oli 24 mtr. harilikust lühem. Uus jooks andis tulemusena Küttise aja 55,0; teine Laas 56,2 („Rakwere" Kalew"), Krasikow.

1500 mtr: Laas 5:8,6, Kaasikow 5:9,00 (Kr. NMKü).

Kettas: Werder 38,84 (Rakw. spordi klubi), Erna 34,14 (Rakw. „Kalew"), Küttis 30,22.

Ketas noortele: Kolga 35,61 („Kalewala") Saltsmann 34,30, Jõwes (Kreenh. NMKü), 33,1

Odas purustas Eesti paremaid heitemehi peale Sule — rakwerlane Werder ainukese Wiru rekordi. Ta saawutiseks märgiti esialgu 58,87, kuid teraslindiga mõõdetuna osutus see koguni 58,92. Endine rekord oli samuti Werderi nimel 57,66. Teiseks tuli Erna 41,26, kolmas Küttis 40,74.

Oda noortele: Palm 43,80 („Astra"), Kolga 42,85, Isakar 41,00 (Kreenh. NMKü).

Kaugus: Küttis 6,65, Werder 6,12, Pruun, 5,84 („Astra").

Kaugus noortele: Mardo 5,58, Kolga 5,24, Jõwes 5,3.

Kõrgus: Küttis 165, Pruun 160, Isakar 155

Kõrgus noortele: Mardo 150, Jõwes 145, Kolga 140.

Kolmik: Küttis 13,40, Werder 11,93, Pruun 11,85.

Kolmik noortele: Mardo 11,76, Kolga 11,47 Saltsmann 10,01.

Kuul: Werder 12,28, Muru 10,77, („Wõitl.") Küttis 10,63.

Kuul noortele: Õun 15,63(!), Usanky 12,79 („Kalewala"). Saltsmann 12.30

Peale kergejõustiku wõistluste lõppu mindi orkestri saatel läbi alewi mereranda, kus korraldati wõrkpalliwõistlus suwitajate wahel. Ühel pool olid Narwa pol. sp. ringi mängijad, kuna wastaseks pooleks oli kombineeritud meeskond. Wõitis esimene 2:0; geimid 15:8 ja 15:2.

Samas demonstreeriti Eesti parema teiwashüppaja Erna pool teiwashüpet. Ta saawutas 3,20, Muru jäi pidama 2,90-le.

Wäljapandnd auhindadest sai R. Küttis jooksude ning hüpete eriauhinnad ja peale selle weel auhinna paremale sportlasele. Werder wiis Rakwerre heidete auhinna. Teised kohaletulijad said diploome.

Need on rahwa usaldusmehed.

Kes waliti rahwahääletuse jaosk.-komisjonidesse.

13., 14. ja 15. augustil s. a. peetawals rahwahääletuseks E. W. põhiseaduse muutmise asjas linnawalitsuse ettepanekul waliti hääletuse 6 jaoskonna komisjoni liikmeiks järgmised kodanikud: I jsk. Narwa linna raekojas. Esimees—Jaan Lust, sekretär—Gustaw Matto, liikmed—Karl Tombach ja Felix Frank. II jsk. Tallinna mnt nr. 30 (end. linna 6. Eesti algkool). Esimees — Mihkel Speek, sekretär — Heinrich Einberg, liikmed — Oskar Tuisk ja August Tõnurist. III jsk. k.-s. „Wõitleja", Joala tän. Esimees — Jüri Wälbe sekretär — Ewald Keskpaik, liikmed — Eduard Wiik ja Jakob Widewik. IV. jsk. Kreenholmi algkool. Esimees — Adolf Säkk, sekretär — Nikolai Timoska, liikmed — Aleksander Peltow ja Nikolai Schuwalow. V. jsk. Jaanilinna Tuletõrje Depoas, Uus liin. Esimees — August Knuude, sekretär — Walter Kaasikow, liikmed — Tiido Käbin ja Nikolai Ossipow. VI. jsk. Kalewi wabriku rahwamajas. Esimees Perepljotshikow, sekretär, — Rudolf Parts, liikmed — Aleksander Mahlstein ja Arnold Tilk.

„Astra" loob sihtwõimlemise trupi.

Ühing laiendab tegewuspiire. Näiteringi organiseeritakse.

Kuna Narwa „Astra" edukas tegewus on tõmbanud suurel arwul uusi tegewliikmeid ühingule juure, siis on ühing pidanud paratamatult enda tegewuspiire laiendama. Praegu on käimas elujõulise näiteringi organiseerimine, kelle ülesandeks jääb nii pidude kui ka omawaheliste kooswiibimiste ettekannete osa korraldamine. Eriti suurt rõhku hakatakse panema rahwatantsudele, mida tahetakse hakata propageerima laiemale rahwakihtidele. Peetri koguduse koolimaja wõimlasse, mis on praegu „Astra" kasutamisel, ehitatakse liikuw lawa. Peale selle asub lähemal ajal tegewusse sihtwõimlemise grupp. Eesti kehakaswatuse instruktorilt hra Idlalt loodetakse wõimlemise alal elulisi näpunäiteid.

Peale selle tahetakse suuremat rõhku panema hakata ka wanemate inimeste juure kopteerimisele ning laste mängugruppide elustamisele. Praegu on „Astra" liikmete pere tõusnud kaugelt üle paarisaja.

Kakles, sai pelga, läks uputama Narwajõkke.

29. juuli õhtul oli Joaorus kakelus kusjuures keegi joobnud mees sai raskesti lüüa. Ta nägu oli mitmest kohast haawatud. Kes pekšid meest on teadmata. Lüüasaanu tahtis hiljem end uputada. Ta sammus otse jõkke, kuid jõudes rinnuni wette, pööras ta ringi ja sammus kaldale tagasi. Nähtawasti selgitas külm wesi mehe pead ja ta tuli otsusele, et mõtetu on end surmata.

Leiti süütekapslid

Neil päewil Narwa elanik Mihkel Stepanow, kõndides Joaorus, leidis laululoo platsi lähedalt, mäe nõlwakult tšink karbi, milles puu futlaris oli 10 süütekapslit. Futlaris leidus 13 süütekaesli kohta, kuid kolm oli tühja. Nagu karbil olewast kirjast näha, on kapslid walmistatud Saksamaal. Kuidas nad Joaorgu sattusid ei ole teada. Stepanow andis oma leiu üle politseile, kes asus juhtumise selgitamisele.

KIRJANDUS-KUNST-TEATER.

Ilmus „Eesti rahwa ajaloo" esimene wihk.

„Loodus" täidab tühikuid.

Tutwudes „Eesti rahwa ajaloo" esimese wihuga, mis moodustab algust suurele, 1600 leheküljelisele teosele — saab lugeja alles aru õieti teaduslikust tühikust, mis walitsenud seni meie ajajalookirjanduses. Meil on puudunud wähegi ulatuslikum üldkäsitlus meie rahwa nii waheldusrikast minewikust. „Eesti rahwa ajalugu" tahab seda tühikut täita ja et ta seda suudab, see ilmeneb esimesest wihust, milles laiem lugejaskond tohiks leida palju huwitawat materjali, millega seni on wõinud tutwuda waid kitsamalt eriteadlased. Materjali käsitlemine ei ole ainult elaw ja hoogne, waid mitmes küsimuses ka hoopis uudseid seisukohti wälsendaw, nii et teos huwi pakub ka spetsialistidele. Nagu eessõnast nähtub, ongi teose koostamisel katsutud teadlikult ühendada teadusliku ja populaarteaduslikku käsitluswiisi paremusi.

Esimene wihk algab eestlaste ürgkodu küsimusega ja jälgib siis meie waraajasemat minewikku kuni muistse iseseiswuse aja lõpul rahwa sisemise olukorra kirjeldamiseni. Teost iseloomustab waheşt ehk kõige paremini asjaolu, et esimeses wihus ei ole weel jõutud sakslaste tulekunigi — niiwõrd on awardatud meie ajaloolise minewiku piire. Eriti on esile tõstetud ka eesti wanema ajaloo kumlusrikkam periood eestlaste wikingisõitude ajastu Läänemerel.

Wälimusest ei jäta wihk üldse enam midagi soowida. Nii heale paberile trükitud ja nii rohkete, tehniliselt hästi õnnestunud, illustratsioonidega warustatud teoseid ilmub meil harwa.

Uus J. Sewerjanini raamat ilmub trükist.

Tuntud wene luuletaja Igor Sewerjanini uus luuletiskogu Adriaatika ilmub neil päewil trükist.

Sisuliselt raamat on originaalne. Luuletised on kirjutatud wiimasel ajal Toilas. Peatselt on luuletajal kawatsusel kirjastada teist raamatut „Medaljonid."

Hugo Malmstein loulab Narwa Pimeaias.

Teisipäewal, 2. augustil laulab NÖü aiakontserdil Pimeaias narwalaste lugupeetumaid tenoreid — Hugo Malmstein.

Tammiku masinatarvitajate ühing vajab

masinisti

rehepeksu hooajaks.

Kaupa tehakse pühapäeval, 7. augustil kell 10 hommikul Juhan Riimani talus Tammikul.

Olen saanud jälle suurema partii ilusamaid

tapeete.

Hinnad soodsad.

A. Palkmann

Jõhvis.

Majade ja muude varanduste edasikindlustamisel pöörake

K./s.

"EESTI"

esindaja poole Jõhvis, kus preemiamaksudega Teile vastu tullakse.

Rakvere tän. 7-a.

„Eesti" on eesti meeste oma selts.

Raudteesõidu plaan.
Narva — Tapa — Tallinn.

Väljasõit jaamadest	Õhtune reisirong	Hommikune kiirrong	Sega (piima) rong	Lõunane kiirrong
Narvast	22.30	4.40	7.50	14.15
Soldinost	22.43	4.51	8.11	14.24
Auverest	22.57	5.02	8.32	14.34
Vaivarast	23.12	5.13	8.56	14.44
Orult	23.27	5.25	9.16	14.55
Jõhvi alevist	23.52	5.43	ei peatu	15.11
Kohtlast	0.16	6.01	10.34	15.37
Sondast	0.59	6.32	11.58	15.57
Rakverest	1.45	7.12	13.45	16.31
Tapalt	2.52	7.54	18.35	17.19
Jõuab Tallinna	6.00	9.39	22.24	19.00

Tapalt — Tartu

Väljub Tallinn.	23.30	8.50	—	17.35
Tapalt	2.45	10.55	—	19.30
Tamsalust	3.25	11.17	—	19.48
Jõgevast	5.01	12.17	—	20.47
Jõuab Tartu	6.13	13.10	—	21.40

Tšekiraamatuid, peopileteid ja müürikuulutusi

ruttu ja kiiresti valmistab

O/ü. Narva Kirjastusühisuse trükikoda

Narvas, Salme tän. 5, Telef. 34.

Esitus Jõhvis, Rakvere t. 7-a.

Üld- kui ka harilikke

WOLIKIRJU

adwokaatidele ja notaritele

soowitab

O.-ü. „Narva Kirjastusühisus".

Narwas, Salme t. 5.

A.-S. „Peipsi"

laewasõiduplaan 1932. a.

Nawigatsioooni algusest kuni muutmiseni sõidawad wälja:

a.-l. „WOITJA"

Kulgult Wasknarwa:		Wasknarwast Kulgule:	
igal teisipäewal, neljapäewal, laupäewal	kell 14	igal pühapäewal	kell 14
		„ kolmapäewal, „ reedel	kell 4.30

a.-l. „KOIT"

Kulgult Wasknarwa:		Wasknarwast Kulgule:	
igal esmaspäewal, „ kolmapäewal, „ reedel	kell 14	igal esmaspäewal, „ teisipäewal, „ neljapäewal, „ laupäewal	kell 4.30
„ pühapäewal	kell 9		

LAULULEHTI

JA

NIMEKAARTE

saate Jõhwist „Alutaguse Teataja" talit. tellides kõige odawamini.

„Alutaguse Teataja,

tellimisi wõtab wastu Toilas hra Joh. Seestrandt, „ A. Gabriel ja Toila postkontor.

Ürsitud numbrid müügil Tarwitajate ühingus.

A. Kotschnev'i aurulaevandus

Narva-Narva-Jõesuu

5. juunist kuni muutmiseni.

Äripäevadel
Narva-Jõesuust
kell 6.45 homm.
„ 7.50 „
„ 10.45 „
„ 12.45 päeval.
„ 16.20 (4.20 p.l.)
„ 20.30 (8.30 õ)
Narvast:
kell 8.40 homm.
„ 11.30 päeval.
„ 14.15 (2.15 p.l.)
„ 15.30 (3.30 p.l.)
„ 17.50 (5.50 p.l.)*
21.40 (9.40 õ.)

* Laupäevadel ja pühade eelpäevadel kell 18 (6 õht.)

Pühapäev. ja pühadel.
Narva-Jõesuust:
kell 7,30 homm.
„ 8.30 „
„ 9.50* „
„ 11.10 „
„ 12.45 päev.
„ 14.30 (2.30 p.l.)*
„ 16.30 (4.30 p.l.)
„ 18.15 (6.15 õ.)
„ 19.— (8.— õ.)
„ 20.30 (8.30 õ.)
„ 21.30 (9.30 õ.)*
„ 22.45 (10.45 õ.)*
Narvast:
kell 8,45 homm.
„ 10.— „
„ 11.—* „
„ 12.20 „
„ 14.15 (2.15 p.l.)
„ 15.35 (3.35 p.l.)*
„ 17.35 (5.35 p.l.)
„ 19.20 (7.20 õ.)
„ 20.10 (8.10 õ.)
„ 21.35 (9.35 õ.)
„ 22.35 (10.35 õ.)*
„ 23.50 (11.50 õ.)

* Ainult hea ilmaga 23. juunist kuni 10. augustini.

Sõiduhind:
I kl. 40 sn., II kl. 25 sn., sõjaväelased liitrite ettenäitamisel: I kl. 20 sn., II kl., 13 sn., lapsed ja koolilõpilased (koollaja kestvusel) I kl. 20 sn., II kl. 10 sn. Narva—Tõrvala (Smolka) I kl. 30 sn., II kl. 20 sn. Narva—Riigi: I kl 25 sn., II kl. 15 sn. Narva-Jõesuu — Jaht-klubi 10 sn. Kohalikkudele ekskursantidele (mitte vähem kui 20 inimest) hinnaalandus 50 protsenti, sissesõitnud võõrastele — sõiduhind hinnaalanduseta.
Bagash 10 kg 12 sn. Koerad ja jalgrattad à 10 sn.

Väike pruun

käsikohver leitud

Kose teelt, 2 km alevist.
Kätte saada Kose-Soldino metsnikult kuulutuse tasu eest.

Autobuse

suwine sõiduplaan

11 juunist kuni muutmiseni. Peetri pl. — Torni pl. — Linawabriku wäraw.

Äripäewadel:

Peetri pl	Linawabrik
Kell 7.55	Kell 8.30
„ 10.	„ 10.30
„ 13.50*	„ 14.*
„ 16.45	„ 17.15

Pühapäewadel ja pühadel:

Peetri pl.	Linawabrik.
Kell 9.15	Kell 9.30
„ 13.50	„ 14.
„ 20.	„ 20.20

* Ainult laupäewal

Peetri pl. — Kreenholm. — Kulgu sadam.

Äripäewadel:	Pühapäewadel:
Peetri pl.	Peetri pl.
Kell 13.45	Kell 8 45
Kulgu sadam.	Kulgu sadam.
„ 14	„ 9.

Peetri pl. — Hermanni tän. — Westerwalli tn — Kraavi tn. — Loi tn. — Sepa tn. — Surnuaia tn. — Sliwertsi surnuaed (Peetri kog.)

Pühapäewadel ja pühadel:

Peetri pl.	Sliwertsi.
Kell 9 45	Kell 10
„ 12.45	„ 13
„ 14.30	„ 15

Tarwiduse korral autobus teeb lisa reisud wäljaspool sõiduplaani.

Surnuaia pühadel wahetpidamata ühendus.

Peetri pl. — Kreenholm.

Äripäewadel:

Peetri pl.	Kreenholm.
Kell 13.45	Kell 14.05

Pühapäewadel:

Peetri pl.	Kreenholm.
Kell 8 45	Kell 9.05

23. juunist kuni muutmiseni.

Raudtee jaam — Peetri pl. Laewa sadam.

Raudteejaam.	Laewasadam.
Kell 7.50	Kell 21 35
„ 13.35	
„ 20-35	

Liinipidaja J. Paap. Kõnter. 10.

„Alutaguse Teatajat"

müüvad Jõhvis:

N Maslov
Hindperi kpl. Narva mnt.
Aitjeni kiosk turupl.
„Wikerkaar".
Valteri kiosk turup.

Narva arstid.

Dr. Ernst Hertel

Hamba-, suu- ja igemetehaigused.
Kunsthambad.
Suur tän. 20.

Wastuwõtmine äripäevadel (peale kolmapäeva ja laupäeva) kella 10—1/2 1 ja kella 3 — 1/2 6 (peale laupäeva).
Narva-Jõesuus Huguei ravilas, Luha tän. 26. Kolmapäeval ja laupäeval kella 9—11 e. l.

Dr. Maria Heinrichsen-Kuusin

Nais-, sugu- ja sisehaigused.

Wastuwõtmine
Juuli ja augusti kuus iga päew ainult **Kreenholmi haigemajas** kella 12—1 ja 5—6.

Dr. V. Reier

Vestervalli tän. 27/29, tel. 205.

Sise- (süda, kops, sisekond etc.) **ja suguhaigused.**

Kõnetunnid iga päev k. 9—10 h. ja 4—6 p. l.

Dr. V. Jakovlev

Laste- ja naistehaigused.
Westerwalli 27, Peetri kiriku wastas, telef. 196.
Wastuwõtt 1-st juulist kuni 20. augustini
esmaspäewal, kolmapäewal, neljapäewal ja reedel kl. 3—5.

Vastuwõtmine igal äripäeval
9—11 ja 5 1/2—7.

Dr. Kress.

Jõesuus: Huene weerawilas teisipäewal ja reedel kl. 1-2

Dr. V. Lebedev

Sugu- ja nahahaigused. „Diathermia" „Kõrgustiku päike" „Sollux".
Wastuwõtt kl. 10—1 ja kl. 4—7.
Wabaduse tän. 29. Rumjelsewin majas, kõnetr. nr. 208.

K.-Järwel

müüwad kõik suuremad kauplused

„Alutaguse Teataja"

üksiknumbreid.

Plekkwitsu

paberi-pallide ümbert müüb

O/ü. „Narwa Kirjatusühisus".

trükikoda. Salme t. 5. Telef 34.

Detsimaal-kaalud

ühes pommidega kuni 25 puudani müüa.

Näha o/ü. „Narwa Kirjastusühisuse" trükikojas, Salme t. 5.

Vastutav toimetaja V. Mustel. O.-ü. „Narva Kirjastusühisuse" trükk. Väljaandja: O.-ü. „Narva Kirjastusühisus"